

INTRODUCERE

Creșterea și dezvoltarea anuală a volumului relațiilor economice și comerciale între state nu pot să nu influențeze relațiile din domeniul transportării legale a valorilor marfar-valutare peste frontiera de stat, deteriorarea acestora fiind evidentă. De măsura în care legiuitorul a atras atenția asupra soluționării problematicii privind legitimitatea juridică a transportării mărfurilor și a altor bunuri prin unitățile autorităților vamale unde se pot îndeplini formalitățile prevăzute de Codul vamal, depinde protecția intereselor economice ale statului.

În ultima perioadă se constată că s-a înregistrat o intensificare a infracțiunilor vamale în Republica Moldova, facilitată, probabil, de aderarea României la Uniunea Europeană, de eliminarea restricțiilor la trecerea frontierelor și de noile oportunități pentru moldovenii-români din zonele rurale ale țării de a trece ilegal bunuri peste frontiera vamală a Republicii Moldova.

De exemplu, în Republica Moldova, în ultima perioadă (din 2004 încoace), din totalitatea infracțiunilor economice înregistrate cca 50% le revine infracțiunilor reunite sub denumirea marginală de contrabandă.¹ De aici poate fi desprinsă o simplă concluzie: în Republica Moldova rata infracțiunilor vamale și, în special, a infracțiunilor de contrabandă este foarte ridicată, fapt ce demonstrează o dată în plus efortul suplimentar pe care organele de drept trebuie să-l manifeste pentru contracararea infracționalității vamale. Din datele statistice ale criminalității economice pentru anii 2004-2012 observăm următoarea tendință: în anii 2004-2007 infracțiunile de contrabandă au înregistrat o dinamică negativă, în sensul majorării numărului de infracțiuni comise. Din 2007 până în 2012 numărul infracțiunilor de contrabandă a înregistrat o scădere, ca ulterior, începând cu anul 2013, numărul acestora să crească din nou. Respectiva dinamică rezultă din următoarele date statistice: din totalitatea infracțiunilor economice înregistrate de către organele competente din Republicii Moldova, pentru anul 2004, cca 74% constituiau infracțiunile prevăzute la art. 248 CP RM; pentru anul 2005 – 66%; pentru anul 2006 – 70%;

¹ Informația operativă privind starea infracționalității (fără cauze clasate) pe teritoriul Republicii Moldova <http://www.mai.gov.md/ro/advanced-page-type/date-statistice> (vizitat la 13.02.2016)

pentru anul 2007 – 76%; pentru anul 2008 – 55%; pentru anul 2009 – 43%; pentru anul 2010 – 29%; pentru anul 2011 – 22%; pentru anul 2012 – cca 11%; pentru anul 2013 – cca 28%. Tendința de creștere a criminalității în sfera vamală în Republica Moldova rezultă și din următoarele date statistice: din totalitatea infracțiunilor înregistrate în anul 2014 – 0,45% le revine infracțiunilor vamale, iar în ceea ce privește anul 2015 – numărul infracțiunilor vamale este de 0,54% din totalitatea infracțiunilor înregistrate.²

Nivelul ridicat al infraționalității în sfera relațiilor vamale, pericolozitatea socială sporită a acesteia, latența și lipsa unei contracarări efective din partea organelor de drept specializate ale statului justifică cercetarea aspectelor juridico-penale ale infracțiunilor vamale, precum și stabilirea unei strategii și tactici științifice motivate de combatere a acestor infracțiuni.

Scopul prezentei lucrări constă în aprofundarea concepției privind răspunderea penală pentru infracțiunile vamale, în evidențierea și în soluționarea problemelor de drept penal ce vizează infracțiunile din sfera vamală, reglementate de legislația penală a Republicii Moldova și de cea a României, precum și în formularea unor propuneri *de lege ferenda* menite să optimizeze cadrul legal actual în materie.

În vederea atingerii scopului enunțat, au fost formulate următoarele *obiective*:

- analiza ideilor, concepțiilor teoretico-științifice ale oamenilor de știință din Republica Moldova și din România, precum și din alte state, referitoare la infracțiunile vamale;
- definirea conceptului de infracțiune vamală, precum și relevarea componentelor de infracțiune atribuite la această categorie;
- cercetarea principalelor etape de dezvoltare și de modificare a legislației în materia incriminărilor din sfera vamală atât din Republica Moldova, cât și din România;
- abordarea juridică a principalelor concepte cuprinse în dispozițiile actelor normative ce determină răspunderea pentru comiterea infracțiunilor vamale;
- investigarea particularităților elementelor constitutive obiective și subiective ale infracțiunilor vamale;
- cercetarea practicii judiciare axate pe infracțiunile vamale;

² Informația operativă privind starea infraționalității (fără cauze clasate) pe teritoriul Republicii Moldova <http://www.mai.gov.md/ro/advanced-page-type/date-statistic> (vizitat la 13.02.2016)

- soluționarea problemelor de încadrare juridică a infracțiunilor vamale;
- precizarea liniilor de demarcație între infracțiunile vamale și unele fapte conexe;
- analiza comparativă a reglementărilor din legislațiile penale ale unor state străine cu privire la infracțiunile vamale;
- formularea propunerilor *de lege ferenda* pentru optimizarea cadrului legal existent în materie, atât din Republica Moldova, cât și din România.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute constă în faptul că a fost realizată o cercetare temeinică, sub aspect juridico-penal, a infracțiunilor vamale săvârșite în Republica Moldova și în România, abordate din perspectiva mediului, cauzelor, logicii și consecutivității acestora. În plus, noutatea științifică a rezultatelor cercetării constă în punctarea unor concepții polemice întâlnite în doctrină, în analiza acestora și în expunerea propriei poziții. Nu în ultimul rând, noutatea derivă din însăși tematica lucrării, studiul fiind axat pe analiza comparativă a reglementărilor din sfera vamală din România și din Republica Moldova.

Noutatea științifică a lucrării elaborate consistă și în: a) definirea conceptului de infracțiune vamală, precum și în determinarea componentelor de infracțiune atribuite la această categorie; b) identificarea obiectului juridic generic al infracțiunilor vamale din Codul vamal al României, avându-se în vedere tehnica legislativă a legiuitorului român de incriminare a faptelor din sfera vamală în cadrul unei legi penale speciale; c) demonstrarea că infracțiunile prevăzute la art. 248, 248¹, 248² și 249 CP RM au același obiect juridic de subgrup; d) argumentarea faptului că alte bunuri decât cele prevăzute la alin. (1)-(6) art. 248 și art. 248¹ CP RM nu pot constitui obiect material/imaterial al infracțiunilor de contrabandă; e) relevarea aspectului potrivit căruia în contextul infracțiunilor vamale victima infracțiunii nu apare pe post de semn obligatoriu în conținutul infracțiunii; f) identificarea particularităților subiectului infracțiunilor de eschivare de la achitarea drepturilor de import; g) stabilirea momentului de consumare a infracțiunilor vamale; h) analiza comparativă a reglementărilor penale în materia infracțiunilor vamale.

În scopul îmbunătățirii legislației în materia incriminărilor din sfera vamală, supuse analizei comparative, au fost formulate mai multe propuneri *de lege ferenda*, printre care:

- *pentru Republica Moldova*: 1) excluderea expresiei „alt fel de energie” din conținutul pct. 1) art. 1 din Codul vamal al Republicii Moldova și din textul lit. f) art. 2 din Legea Republicii Moldova cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoanele fizice, nr. 1 569 din 20.12.2002; 2) completarea art. 248 CP RM cu un nou alineat care să cuprindă elementul circumstanțial deosebit de agravant „săvârșirea contrabandei de către un grup criminal organizat sau de o organizație criminală”.
- *pentru România*: introducerea în art. 274 CV Rom a circumstanței agravante similare celei de la lit. b) alin. (7) art. 248 CP RM, și anume: „săvârșite cu folosirea situației de serviciu”.